

TenneT B.V.
T.a.v. de heer J. Dijckmans
Postbus 718
6800 AS ARNHEM

Den Haag, 3 juli 2014

Aantal bijlage(n): 1

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: ACM/DE/2014/203703

Contactpersoon: Hempenius | Robert.Hempenius@acm.nl | (070) 722 21 94

Onderwerp: 13.1153.52 Vaststelling prikkel relatieve beschikbaarheid 2013

Geachte heer Dijckmans,

Met deze brief geeft de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) invulling aan hetgeen dat in besluit met kenmerk 101783_2-76 staat beschreven. Ieder jaar mag TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) een voorstel doen voor het onttrekken dan wel het toevoegen van een bedrag aan de veilingopbrengsten. Dit bedrag wordt berekend aan de hand van de relatieve beschikbaarheid van de grensoverschrijdende gelijkstroomverbinding tussen Nederland en Noorwegen (hierna: de NorNed-kabel).

ACM concludeert op basis van het voorstel van TenneT voor de relatieve beschikbaarheid van de NorNed-kabel in 2013 en de beoordeling van dit voorstel door ACM dat TenneT een bonus van EUR 1.087.623 aan de veilingopbrengsten mag onttrekken. De bijlage bij deze brief bevat een toelichting hierop.

Bij een schriftelijke reactie verzoek ik u te refereren aan het zaaknummer dat bovenaan deze brief bij 'onderwerp' staat vermeld. Ik vertrouw erop u hiermee naar behoren te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt
namens deze,

w.g.
mr. L.A.G. Moelker
Teammanager Directie Energie

Pagina
1/9

Muzenstraat 41 | 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 | 2500 BH Den Haag
T 070 722 20 00 | F 070 722 23 55
info@acm.nl | www.acm.nl | www.consuwijzer.nl

1. Inleiding

1. Op 23 december 2004 heeft de directeur van de Dienst uitvoering en toezicht Energie (hierna: DTe) een besluit¹ (hierna: NorNed-besluit) genomen op de aanvraag van TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) tot het toestaan van de financiering van de NorNed-kabel op grond van artikel 31, zesde lid, van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet). De directeur DTe heeft onder toepassing van een aantal voorwaarden de aanvraag toegewezen. Naar de voorwaarden wordt gezamenlijk ook wel verwezen als de bonus/malus-regeling.
2. In deze regeling is een voorwaarde opgenomen met de strekking TenneT te stimuleren een zo hoog mogelijke capaciteit bij voortduring aan de markt beschikbaar te stellen. Ter vervulling van de deze voorwaarde bepaalt de directeur DTe jaarlijks het prikkelbedrag voor de relatieve beschikbaarheid. Met deze notitie stelt de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM), de rechtsopvolger van de directeur DTe, het prikkelbedrag voor de relatieve beschikbaarheid voor het jaar 2013 vast.
3. De indeling van deze notitie is als volgt. Hoofdstuk 2 zet de gevolgde procedure uiteen. Hoofdstuk 3 beschrijft het juridische kader. In hoofdstuk 4 volgt het voorstel van TenneT en de beoordeling door ACM van dit voorstel. Ten slotte sluit deze notitie in hoofdstuk 5 af met de conclusie.

2. Gevolgde procedure

4. Per e-mail, d.d. 29 oktober 2013,² heeft TenneT ACM op de hoogte gesteld van het feit dat door de storm van 28 oktober 2013 de NorNed-kabel buiten bedrijf is.
5. Op 14 november 2014 heeft TenneT ACM per e-mail³ op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen met betrekking tot de herstelwerkzaamheden van het converterstation.
6. Op 7 januari 2014 heeft ACM het informatieverzoek TS-NN-14-01 per e-mail⁴ aan TenneT verstuurd. Dit informatieverzoek bestaat uit invul- en auditinstructie. Met dit informatieverzoek geeft ACM uitvoering aan de bepalingen uit randnummers 110 tot en met 113 van het NorNed-besluit.
7. TenneT heeft op 31 januari 2014 per e-mail⁵ aan dit informatieverzoek voldaan middels een voorstel voor de bonus/malusregeling en voorzien van een controleverklaring van onafhankelijke accountant.
8. Naar aanleiding van dit voorstel en de bijbehorende controleverklaring had ACM een aantal additionele vragen en opmerkingen. ACM heeft per brief⁶ TenneT om een

¹ Kenmerk 101783_2-76.

² Kenmerk 2013304898.

³ Kenmerk 2013305074.

⁴ Kenmerk 201400062.

⁵ Kenmerk 2014301220.

⁶ Kenmerk ACM/DE/2014/200994.

schriftelijk reactie verzocht. De vragen hadden betrekking op het beroep op force majeure en de onderbouwing daarvan door TenneT.

9. Op 26 maart 2014 heeft TenneT per e-mail⁷ op bovenstaande verzoek gereageerd. Bij de e-mail heeft TenneT vijf bijlages gevoegd. Eén van deze bijlages bevat een notitie⁸ met daarin de beantwoording van de vragen. De overige vier bijlages bevatten:
- Constructief uitgangspuntenrapport;
 - Garantiecertificaat Felsdak;
 - Een pagina uit de Polisvoorwaarden Property met betrekking tot storm;
 - Het voorblad van Willis polisvoorwaarden.

3. Juridisch kader

10. In dit hoofdstuk beschrijft ACM de bepalingen die het juridisch kader vormen.
11. Onder randnummers 110 tot en met 113 van het NorNed-besluit is het volgende bepaald over de prikkel om bij voortduring zoveel mogelijk van de gerealiseerde capaciteit beschikbaar te stellen:

“Prikkel voor de beschikbaarheid van de kabel

110. De beschikbaarheid van de kabel voor de markt is een belangrijke factor voor de te behalen handelsmarge. TenneT gaat er in zijn aanvraag bij de berekeningen van de handelsopbrengsten vanuit dat de kabel gedurende elk kalenderjaar 95,62 % van de tijd beschikbaar is. TenneT heeft in zijn brief van 27 oktober 2004 aangegeven dat zelfs een minimale beschikbaarheid van 97 % mogelijk is. Indien een hogere beschikbaarheid gerealiseerd wordt, wordt de handelsmarge vergroot omdat over een groter aantal uren handel kan worden bedreven. Evenzo doet een lagere beschikbaarheid de te behalen handelsmarge verminderen.

111. TenneT kan de beschikbaarheid van de kabel beïnvloeden omdat TenneT samen met Statnett verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van de kabel. Zowel de mate en aard van het onderhoud is hierbij relevant, alsmede de planning van voorzien onderhoud op momenten dat de gemiste handelsopbrengsten minimaal zijn. Tevens is van belang dat voorzien en onvoorzien onderhoud niet langer duurt dan strikt noodzakelijk, zodat de kabel weer snel voor de netgebruikers beschikbaar is.

112. Om deze reden neemt de directeur DTe in zijn besluit een bonus/malus-regeling met het oogmerk om TenneT te stimuleren om de kabelverbinding met Noorwegen volgens de voorgestelde planning operationeel te hebben, om de kabel optimaal voor de markt ter beschikking te laten komen en om tegelijkertijd de netgebruikers te beschermen voor het risico van een lagere technische beschikbaarheid dan 95,62 %.

⁷ Kenmerk 2014302255.

⁸ Kenmerk CR-NL-REG 14-016.

113. Hierbij hanteert de directeur DTe een prikkelbedrag van EUR 400.000 per 1 % beschikbaarheid, hetgeen overeenkomt met geschatte jaarlijkse handelsopbrengsten voor de betreffende 1 % van de transportcapaciteit uitgaande van de door TenneT in de aanvraag geschatte mogelijke handelsopbrengsten. Hierbij stelt de directeur DTe een maximum te vergoeden of te behouden bedrag van EUR 1,2 miljoen per kalenderjaar. Genoemde bedragen worden jaarlijks geïnfleerd met de consumentenprijsindex.”

12. In bijlage A van het NorNed-besluit is in randnummers 13 tot en met 18 bovendien het volgende bepaald over de vaststelling van het jaarlijkse prikkelbedrag als gevolg van de relatieve beschikbaarheid van de kabel:

“Voorwaarden omvattende een prikkel om de kabel optimaal voor de markt beschikbaar te doen zijn

13. Indien de relatieve beschikbaarheid van de kabel in een kalenderjaar lager is dan 95,62 % van de in randnummer 10 van deze bijlage genoemde nominale capaciteit dan dient TenneT vanuit eigen middelen een bedrag ter grootte van het prikkelbedrag zoals gedefinieerd in de hiernavolgende randnummers aan de veilingopbrengsten toe te voegen.

14. Indien de relatieve beschikbaarheid van de kabel in een kalenderjaar hoger is dan 95,62 % van de in randnummer 10 van deze bijlage genoemde nominale capaciteit dan mag TenneT een bedrag ter grootte van het prikkelbedrag zoals gedefinieerd in de hiernavolgende randnummers inhouden op de veilingopbrengsten van de kabel in het betreffende jaar en deze aan zijn eigen middelen toevoegen.

15. De relatieve beschikbaarheid van de kabel in procenten, uitgaande van de nominale capaciteit van de kabel, wordt berekend door voor alle uren in een kalenderjaar het aantal megawatt transportcapaciteit tussen Nederland en Noorwegen te sommeren dat enerzijds aan marktpartijen beschikbaar komt op de hiertoe in het kader van marktkoppeling bestemde beurs én dat anderzijds daadwerkelijk voor het door marktpartijen gewenste transport ten behoeve van marktpartijen op het betreffende uur beschikbaar is, en deze som te delen door het product van de nominale capaciteit van de kabel en het aantal uren in het betreffende kalenderjaar.

16. Het prikkelbedrag is gelijk aan de absolute waarde van het verschil tussen de relatieve beschikbaarheid van de kabel en 95,62 %, vermenigvuldigd met EUR 400.000 per één procent en met een maximum van EUR 1.200.000 per kalenderjaar.

17. De in randnummers 13 tot en met 16 beschreven regeling omvattende de prikkel gaat in twee kalenderjaren na de datum van ingebruikname van de kabel en is van toepassing tot en met 31 december 2032. Indien de datum van ingang van de in dit randnummer genoemde prikkel niet op 1 januari valt geldt de genoemde regeling voor het eerste

kalenderjaar naar evenredigheid van de tijd na inwerkingtreding voor dat kalenderjaar.

18. De verrekening van het prikkelbedrag vindt jaarlijks plaats over het voorafgaande kalenderjaar. TenneT doet daartoe aan de directeur DTe een voorstel voor het te verrekenen bedrag, inclusief onderbouwing en met een goedkeurende accountantsverklaring. TenneT dient dit voorstel in uiterlijk op 1 februari van elk jaar volgend op het kalenderjaar waarover het prikkelbedrag verrekend wordt.”

13. Tot slot bevatten randnummers 19 en 20 bijlage A van het NorNed-besluit voorschriften betreffende force majeure:

“Force majeure

19. In het geval van force majeure (‘overmacht’) zullen de volgende voorwaarden gelden. TenneT is verplicht force majeure bij het intreden hiervan onverwijld schriftelijk aan de directeur DTe te melden.

TenneT is gehouden al hetgeen redelijkerwijs van hem verlangd kan worden om de toestand van force majeure op te heffen en om de gevolgen daarvan te beperken.

In het geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot kosten zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 4 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven.

In het geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot oplevering zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 6 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven.

In geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot bepaling van de nominale capaciteit zullen de verminderingen bedoeld in randnummer 11 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven.

In het geval van force majeure inzake de voorwaarden met betrekking tot beschikbaarheid zullen de vergoedingsplichten bedoeld in randnummers 13 en 14 van deze bijlage voor het gedeelte dat te wijten is aan de force majeure buiten toepassing blijven.

Indien TenneT de in de randnummers 19 sub a en b van deze bijlage bedoelde voorwaarden niet nakomt, blijft het bepaalde in de randnummers 18 sub c tot en met f van deze bijlage buiten toepassing en zal aldus het in de randnummers 4, 6, 11, 13 en 14 van deze bijlage onverkort gelden.

20. Onder force majeure wordt in ieder geval verstaan:

het effect van terroristische aanslagen,

het effect van natuurrampen,

het effect van oorlogsituaties,

het effect van atoomreacties,

breuk van de kabel door van buiten komende krachten door scheepsankers en buiten het project vallende aanlegactiviteiten, die de aanleg en ingebruikname vertragen of de benutting van de kabel onmogelijk maken.”

14. In zijn besluit van 1 februari 2012⁹ heeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, de rechtsvoorganger van ACM, de nominale capaciteit van NorNed vastgesteld op een waarde van 683,86 MW. De vaststelling van de nominale capaciteit van NorNed is een voorwaarde voor de vaststelling van de prikkels voor de relatieve beschikbaarheid.
15. Tevens heeft de rechtsvoorganger van ACM in randnummer 29 van bovengenoemde besluit het volgende met betrekking tot beperkingen in het Noorse AC net opgemerkt: *“29. De Raad is van mening dat TenneT het beheer van het Noorse hoogspanningsnet door Statnett slechts in beperkte mate kan beïnvloeden. De redenen waarom beperkingen aan Noorse zijde hebben plaatsgevonden zijn tevens in het licht van het NorNed-besluit niet relevant voor de vaststelling van de nominale capaciteit. Bovendien is in het gegeven dat TenneT de bonussen en de malussen deelt met Statnett niet voorzien in het NorNed-besluit.”*

4. Beoordeling van het voorstel

16. In dit hoofdstuk beoordeelt ACM het voorstel van TenneT. De beoordeling valt in twee delen uiteen. Paragraaf 4.1 bevat het voorstel van TenneT. Paragraaf 4.2 bevat de beoordeling door ACM.

4.1. Het voorstel van TenneT

17. Bij de e-mail, d.d. 31 januari 2014, heeft TenneT een bijlage gevoegd met daarin het voorstel voor het prikkel bedrag, de berekening en een toelichting bij de verantwoorde cijfers. Volgens dit voorstel is TenneT voornemens een bonus van EUR 1.087.623 aan de veilinggelden te onttrekken.
18. TenneT geeft aan dat voor ieder uur een waarde is opgenomen in de berekening van de beschikbare capaciteit en de berekening van het prikkelbedrag. In 2013 was er gedurende 326 uur een lagere beschikbaarheid in verband met het jaarlijkse onderhoud van de NorNed-kabel. Deze uren zijn meegenomen in de berekening van de prikkelbedragen. De gebruikte bron voor de beschikbaarheid van de NorNed-kabel over het jaar 2013 is <http://www.marketcoupling.com>.
19. Ten aanzien van 445 uur geeft TenneT aan dat, ten gevolge van beperkingen in het Noorse AC net, deze uren niet in de berekening meegenomen zijn. TenneT concludeert dat beperkingen in het Noorse AC net volgens het NorNed-besluit buiten de reikwijdte van de relatieve prikkel valt. TenneT verwijst tevens naar het besluit 103894/19.B1288, randnummer 29, waarin ACM bij de bepaling van de nominale capaciteit alleen die situaties meeneemt waar TenneT invloed op kan uitoefenen.

⁹ Kenmerk 103894/17.

20. TenneT heeft force majeure toegepast vanaf 30 oktober tot 20 december 2013 (1.224 uur). Op 28 oktober 2013 heeft zich in het noorden van Nederland een uitzonderlijk zware storm voorgedaan. Door deze storm is het dak van het converterstation in de Eemshaven beschadigd. Naar aanleiding van de onderbouwing van het beroep op force majeure in het voorstel heeft ACM nadere vragen gesteld. In antwoord hierop heeft TenneT een nadere onderbouwing gegeven onder verwijzing naar de bouwvoorschriften die ten tijde van de bouw golden, en het constructief uitgangsrappport van Royal Haskoning. Eén van de voorwaarden in de bouwvoorschriften was dat er gerekend moest worden met een stuwdrukwaarde van 0,88 kN/m². In het constructief uitgangsrappport onder de kop windbelasting is gerekend met een extreme waarde van de stuw druk 1,07 kN/m², conform NEN 6702 artikel 8.6. Tijdens deze storm deden zich windsnelheden voor 30 m/s en is er door het KNMI in Lauwersoog een windstoot van 42 m/s gemeten. Dit komt overeen met stuwdruk van 1,1 kN/m² en ligt boven de waarde gehanteerd in het uitgangsrappport.
21. TenneT heeft de nominale capaciteit voor het 2013 berekend op 5.153.485 MW, hierin heeft TenneT de uren waar zij een beroep op force majeure doet, niet meegenomen. De beschikbare capaciteit volgt uit de bron die in randnummer 18 genoemd is, en komt op 5.048.200 MW. Hieruit volgt een relatieve beschikbaarheid van 97,96%.
22. Schematisch heeft TenneT het voorstel als volgt weergegeven:

Jaar	Beschikbare capaciteit (MW)	Nominale capaciteit (MW)	Realisatie(relatieve beschikbaarheid)	Norm	Berekende bonus/ malus (€)	Maximum bedrag (€)	Inflatie correctie	Bonus/malus aangepast voor inflatie (€)
2013	5.048.200	5.153.485	97,96%	95,62%	934.805	1.200.000	1,163	1.087.623

23. Ten slotte stelt TenneT dat de gevraagde informatie, inclusief de berekening van de relatieve beschikbaarheid en het prikkelbedrag voor het jaar 2013, is opgesteld in overeenstemming met de instructie van ACM en is voorzien van een goedkeurende controleverklaring van een onafhankelijke accountant.

4.2. De beoordeling

24. In de navolgende randnummers beoordeelt ACM de berekening van het prikkelbedrag door TenneT. Ten eerste toetst ACM de waarde voor de beschikbare capaciteit. Ten tweede beoordeelt ACM of TenneT terecht die uren met een lagere beschikbaarheid door beperkingen in het Noorse AC net niet in de berekening van de beschikbare capaciteit heeft meegenomen. Ten derde toetst ACM de waarde voor de nominale capaciteit die TenneT hanteert. Ten vierde beoordeelt ACM of het beroep van TenneT op force majeure voldoet aan de omschrijving in het NorNed-besluit. Ten slotte controleert ACM of de berekening van het prikkelbedrag door TenneT correct is uitgevoerd.

25. Ten eerste constateert ACM aan de hand van de openbare bron¹⁰ dat de beschikbare capaciteit over het gehele jaar 2013 5.048.200 MW bedroeg en dat deze overeenstemt met de waarde van TenneT. Hier heeft TenneT de 445 uren¹¹ met een lagere beschikbaarheid door beperkingen in het Noorse AC net niet in de berekeningen meegenomen. Ten aanzien van 326 uren met lagere beschikbaarheid door reguliere onderhoudswerkzaamheden geeft TenneT aan dat deze wel in de berekening van de beschikbare capaciteit zijn meegenomen.
26. Ten tweede deelt ACM de mening van TenneT dat de waardes van een lagere beschikbaarheid door beperkingen in het Noorse AC net niet in de berekening van de beschikbare capaciteit meegenomen hoeven te worden. Volgens ACM beroept TenneT zich terecht op hetgeen dat in besluit 103894 in randnummer 29 door de rechtsvoorganger is uiteengezet. Dat is dat TenneT slechts in beperkte mate het beheer van het Noorse AC net kan beïnvloeden. TenneT heeft dan ook terecht voor deze uren de beschikbare capaciteit op de maximale capaciteit van 700 MW gezet.
27. Ten derde is de nominale capaciteit bij besluit, 103894/17, vastgesteld op 683,86 MW. Het product van de nominale capaciteit en het aantal uren over geheel 2013 bedraagt 5.990.613 MW.¹² Dit product verschilt van de waarde, 5.153.485 MW, die TenneT hanteert. Het verschil is 837.128 MW, zijnde 1.224 uur. Voor deze 1.224 uur doet TenneT een beroep op force majeure.

Beoordeling beroep op force majeure

28. TenneT beroept zich op force majeure voor de periode van 30 oktober 2013 tot en met 19 december 2013, zijnde 1.224 uur. TenneT heeft ACM per e-mail hiervan op de hoogte gesteld. Daarmee heeft TenneT voldaan aan de voorwaarde beschreven in randnummer 19.a van de bijlage A van het NorNed-besluit.
29. TenneT onderbouwt het beroep op force majeure in eerste instantie op basis van openbare berichtgeving van de uitzonderlijk zware storm van 28 oktober 2013. ACM vond deze onderbouwing onvoldoende en heeft TenneT per brief verzocht stukken te overleggen waaruit blijkt dat TenneT alles wat binnen haar mogelijkheden lag gedaan heeft om schade door storm te voorkomen dan wel te beperken. TenneT heeft hierop onder andere 'Constructief uitgangspuntenrapport' toegestuurd. Op basis van dit rapport en de openbare berichtgeving van het KNMI over deze storm, waarin melding werd gemaakt van windsnelheden van 30 m/s en meer, is ACM van mening dat TenneT in voldoende mate aannemelijk heeft gemaakt dat voldaan is aan de definitie van force majeure zoals beschreven in randnummer 20 van Bijlage A van het NorNed-besluit.

¹⁰ www.marktcoupling.com.

¹¹ Het betreft hier de periode 9-8-2013 t/m 26-8-2013.

¹² 1-1-2013 t/m 31-12-2013: 365 dagen * 24 = 8.760 uren. 8760 * 683,86 (nominale capaciteit) = 5.990.613 MW.

Controle berekening

30. De formule voor de berekening van het prikkelbedrag is gegeven in randnummer 16 van bijlage A van het NorNed-besluit:
*“Het prikkelbedrag is gelijk aan de absolute waarde van het verschil tussen de relatieve beschikbaarheid van de kabel en 95,62%, vermenigvuldigd met EUR 400.000 per één procent en met een maximum van EUR 1.200.000 per kalenderjaar.”*¹³ De relatieve beschikbaarheid komt op 97,96%, wat een berekende bonus van EUR 1.087.623 oplevert.
31. Tenslotte wordt het prikkelbedrag voor inflatie gecorrigeerd berekend uit het quotiënt van deze prijsindex, gepubliceerd in de vierde maand voorafgaande aan het jaar t, en van deze prijsindex, gepubliceerd in de zestiende maand voorafgaande aan het jaar t, zoals deze maandelijks wordt vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.¹⁴

5. Conclusie

32. ACM stemt in met het bonus-voorstel zoals door TenneT ingediend en stelt de prikkel voor de relatieve beschikbaarheid van de NorNed-kabel voor het jaar 2013 vast op een bonus van EUR 1.087.623.
33. TenneT mag bovengenoemd bedrag uit de veilingopbrengsten onttrekken.

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Autoriteit Consument en Markt, Juridische Zaken, Postbus 16326, 2500 BH, Den Haag. In dit bezwaarschrift kan een belanghebbende op basis van artikel 7:1a, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, de Autoriteit Consument en Markt verzoeken in te stemmen met rechtstreeks beroep bij de administratieve rechter.

¹³ Bonus / Malus = (((Cap beschikbaar / Cap nominaal)*100) - 95,62) * EUR 400.000,- * cpi

¹⁴ Artikel 41b, lid 1d, van de E-wet.